

PODUSZCZAĆ (52) *vb impf*

o oraz a jasne.

inf poduszczać (7). ◇ *praes 1 sg* poduszczaâm (19). ◇ *3 sg* poduszcza (17). ◇ *praet 3 sg m* poduszczał (1). ◇ *3 pl m pers* poduszczaali (1). ◇ *fut 3 sg f* będzie poduszczać (1). ◇ *part praes act* poduszczaając (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w. s.v. poduszczyć.

1. *Zachęcać, pobudzać, namawiać; concitare Mącz, Vulg; instigare Mącz, Calep; exstimulare, incitare Mącz, Cn; instimulare Calep, Cn; acuere, inflammare, irritare, irruere, provocare, stigare, stimulare, subornare Mącz; suggere JanStat; agere mentes, aggerare, exstimulare corda, facem praeterre, inicere cogitationem et cupiditatem, perstimulare spiritus, subdere ignem ac materiam a. stimulos, sufflare, suffundere aquam Cn [w tym: kogo (21)] (38) : Excitator [...] Ten który kogo podufzcza. Mącz 14c; Exstimulo idem fere quod simplex, Pobudzam/ podufzczam/ ćifnę kogo k czemu. Mącz 416a, 167d, 415d, 505a; Calep 545b.*

poduszczać k czemu (1): Incentivus, Co yednego k czemu podufzcza. Mącz 167d.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): fumnienie twe/ podufzcza cie byś tho czynił czymby mógł przykryć ciało y dużą twą w ładny dzień HistRzym 69v.

a. *Namawiać do złego, podburzać, podjudzać, podszeptywać (30) : Calcar addere currenti, Dobrowolnego/ aż fwey woley chutliwego podufzcząć. Mącz 31b, 129c; czárt frogi sprzećiwnik pothłoczón ieft [...]. Ktory ty wżytki ine kłiążętá/ y mocarze zyemłkie podufzcza á spráwuie ná frogości á ná okrucieńtwa fwiátá tego. RejPos 131, 26; Calep 545a; WujNT 183.*

poduszczać k(u) czemu (5): SeklKat V; RejWiz 7v; Mącz 174d; áni która ftroná ku ofławieniu drugiéy ftrony nie będzie żadného podufzcząć/ ná to pozwalác/ áni pomocy y przychylności podáwác iáwnie álbo potáiemnie SarnStat 1068. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.

poduszczać przeciw(ko) komu (3): BibRadz I 298c marg; Subomo, [...] podufzczam kogo przeciwko komu Mącz 269d; PaprUp H2v.

poduszczać na co (1): Tenże vczy: Ze Pan Bog wżzechmocny nie ieft/ ieśliże złych ludzi ná wśelką złość y niecnotę niepodufzcza/ y z nimi fpoł nie robi WujJud 218v.

poduszczać czym (2): LubPs A4; Ty słowá fą przeciwko onym potwarcom [...] kthorzy podufzczáli y ine z ludu przeciw Dawidowi fałżywemi obmowámi. BibRadz I 298d marg.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: k temu (1); zawsze: aby, iżby] (4): Mienia tu niećtorzy/ ijżby miły Kriřtus niekárál fwięte^{go} Piotra/ ale fřatana ien go ktemu podufzczál/ ijżby zbawienie ludfkie przekázál. OpecŻyw [57]; HistRzym 75; Lecz Arcykáplani podufzczáli rzeřzå/ áby im rádfzey Bárábbafzá puścił. WujNT Mar 15/11, s. 517.

W połączeniach szeregowych (6): Instigo, Infzego podufzczam pobudzam/ podfzczuwam. Mącz 2a, 3a, 53b, 174d, 415b; Abyś nie mnimał/ że Bog ieft fprawcą y przyczyną grzechow/ nie tylko dopufzczáiąc grzechow/ ále chcąc/ podufzczáiąc/ fprawuiąc/ rofkázuiąc/ y wolą złych ludzi ná złe pobudzáiąc/ y wśilowanie ich wtwierdzáiąc/ iáko niezbożnie Kálwin/ Luter y Melánchton bluznią. WujNT 526.

Szeregi: »buntować i poduszczać« (1): Akiedi bi tey łtałoci doznali wnas cij łkałci R: P: nienalał by łie potem taky cobi Pana przeciwko braciei y przeciwko R: P: buntować y podułtzac miał *PaprUp* H2v.

»poduszczać, (a) podszczuwać« [szyk 2:1] (3): *LubPs* A4; *Mącz* 53b; iż on [czart] ząwždy ma ty łwe Herody/ á ząwždy podłzczuwa á podułzcza ludzye łwiátá tego/ przękládáiąc im przed oczy doczełne rołkofzy iego *RejPos* 26. [Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.]

»poduszczać i podżegać« (1): A gdi nas ten zakał [żądza cielesna] [...] ku grzechu pobudza/ y łzatan ią ktemu podułzcza/ y podzega/ [...] tam łtali á moczni mamy być w wierze *SeklKat* V.

Przen (4) : gniew baczenie gubi/ myłłi mnoży złołne. Omowá podułzcza/ więc chćiwość ząwodzi/ Drapiełstwo nálega/ á niezgodę rodzi *GrabowSet* N3.

poduszczać co (1): A iellic rozum co thákowego z Filozofiiey ludzkiej podułzcza/ ma záiłthe słowem Bożym być poimány *GrzegRóżn* K2v.

poduszczać w co (1): Gniew miełza w żyłách krew/ płochość mnie rołpułzcza [...] chyłrość w złość podułzcza/ Pochlełstwo mnie zwodzi *GrabowSet* N3.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Podułzczać [lege: poduszcza-ć] y mowi rozum z Filozofiá/ áby Kryłtus nie był zwan zá Syná Bożego *GrzegRóżn* K2v.

2. Wzniecać, wywoływać [co] (8) : *RejAp* 33; Czárt [...] miałto mocney wiary á wiernego náłłádowánia náuki iego [Pana] podułzcza fáłeczne wymyłły/ fáłeczne náuki *RejPos* 54.

poduszczać komu (1): Coż rozumiełz iellic ono kłiążę łwiátá tego/ ácz niewidomie/ ále iż tuż przy tobie nie łtoi/ á tobie nie podułzcza á nie pomaga tych márnnych łpraw łwoich? *RejPos* 114v.

poduszczać w kim (5): Ták iż Duch s. iuz dáley nic nie obiecał wymyłłác áni wynáydownóć/ iedno łwięte połtánowanie w tobie podułzczać á objałniác. *RejPos* 70v; Abowiem włpomni iedno łobie ná to/ [...] iż to włzytko małz z rády á s pomocy onego márnego á omyłnego krolá y kłiążęciá łwiátá tego/ ktory nigdy [...] nie zámiełzka podułzczać w tobie tym więłłzey pożądlivości ku temu dobremu/ ácz krotkiemu/ mieniu twemu *RejPos* 326, 130 [2 r.], 139.

3. Zaczepiać, napadać, niepokoić (1) : *Incesso*, [...] Podułzczam/ Pochodzę. *Mącz* 44b.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (5) : *Architector* [...]. Et per Metaphor. Podułzczam/ Prziczełnę dawam *Mącz* 14d; *Accio*, *Concio*, *Excio*, [...] *Accieo* [...], *Porułzam* Ząwoławam/ Podułzczam/ Podpomagam. *Mącz* 53a; *Invito*, *Wziwam*/ podułzczam/ draźnie. *Mącz* 500a, 325a, 327a.

Synonimy: **1.** *napominać, pobudzać, zapalać*; **a.** *buntować, draźnić, nagabać, podszczuwać, podżegać*; **2.** *wywoływać, wzniecać*; **3.** *napadać*.

Formacje współrdzenne: *poduszczyć*; *poduszczać*; *poduszczać*.

Cf **PODUSZCZAJĄCY, PODUSZCZANIE**

KW, AL